

N:o 137.

Af herrar **John Olsson** i Stockholm och **J. Persson** i Arboga,
angående höjning af arvodet till kontorsbiträden vid statens jernvägar.

De motioner n:is 103 och 124 i Andra Kammaren, som väcktes vid senaste riksdag om löneförbättring för kontorsbiträdena vid statens jernvägar, vunno visserligen icke Riksdagens bifall. Men då de skäl för afslag, som förebragtes af statsutskottet och under diskussionen, icke syntes oss afgörande, och då vi lifligare än någonsin äro öfvertygade om rättmätigheten af en löneförbättring för nämnda biträden, våga vi ännu en gång draga frågan under Riksdagens pröfning.

Vi skola icke tillåta oss att upprepa alla de skäl för ett bifall till vår motion, som af oss och andra framlades vid förra riksdagen, utan få vi i detta afseende hänvisa till motionerna samt diskussionen (se Andra Kammarrens protokoll 1: 12: 10).

Några förut mindre beaktade synpunkter anhålla vi dock att få framdraga.

Som bekant erhåller ett kontorsbiträde i första lönegraden (vi bortse från de 6 à 8 kontorsbiträden, som äro anställda i styrelsen i Stockholm, hvilkas maximilön är 1,200 kronor, men hvilka icke erhålla något inqvarteringsbidrag), der medelåldern blifvit beräknad till 25 1/2 år:
 lön 600 kronor (hvarifrån afgår afgift till pensionskassa

kr. 43: 68)	kr. 556: 32
hyresbidrag 20 % af lönen	» 120: —
beklädnad in natura, enligt jernvägsstyrelsens uppgift till taxeringsnämnderna uppskattad till	» 96: —

Summa kr. 772: 32

Först efter minst femton års förlopp uppnås högsta lönegraden, der lönen är 1,080 kronor (hvarifrån afgår afgift till pensionskassa kr. 78: 72)	kr. 1,001: 28
beklädnad	» 96: —
hyresbidrag	» 216: —
	<hr/>
	Summa kr. 1,313: 28.

Då medelåldern för nyantagna kontorsbiträden enligt jernvägsstyrelsens uppgift är ungefär 22 år, så skulle denna maximilön börja utfalla, då kontorsbiträdet nått 37 år. Faktum är emellertid, att vid 1900 års slut omkring 15 % af kontorsbiträdena redan hunnit 36 års ålder, men att endast 1,5 hunnit högsta lönegraden, hvilket tyder på en ännu sämre ställning för de äldre kontorsbiträdena, än man af jernvägsstyrelsens uppgift hade anledning förmoda.

Det synes oss icke kunna med fog bestridas, att dessa löner äro alltför knappt tilltagna, åtminstone då man tager hänsyn till den utbildning, kontorsbiträdet måste bekosta sig för att bli kvalificerad för sin tjänst. En uppgift på löneförmånerna för med kontorsbiträden jemförliga eller i rang under dem stående jernvägsbetjente torde ganska tydligt ådagalägga detta:

Konduktör	minimilön 840: —	erhåller efter 15 år	maximilön 1,500: —
Maskinist	» 840: —	» » 10 » »	1,200: —
Materialvakt	» 840: —	» » 10 » »	1,200: —
Vagnförman	» 840: —	» » 7 » »	1,080: —
Banmästare	» 780: —	» » 10 » »	1,080: —
Eldare	» 720: —	» » 14 » »	1,080: —

Som synes, äro alla dessa kategorier af betjente ekonomiskt bättre tillgodosedda än kontorsbiträdena, af hvilka man dock kräver ett högre kvalificerad arbete än det till och med konduktörerna ha att utföra.

Detta missförhållande — kontorsbiträdenas oskäligt låga aflöning — har naturligtvis icke undgått vederbörandes uppmärksamhet. Såsom vi i våra motioner vid förra riksdagen nämnde, upptog kongl. jernvägsstyrelsen i sitt år 1892 afgifna förslag till nytt aflöningsreglemente för personalen vid statens jernvägar högsta arfvodet för dessa betjente till 1,200 kronor, och chefen för statens jernvägar framhöll vid 1900 års riksdag i Andra Kammaren, att det icke »vore mer än rättvist och af vigt, att man icke håller dem på alltför låg aflöningsståndpunkt och derigenom inleder dem i frestelse».

Hvilka sysslor är det då, som kontorsbiträdena måste vara kompetenta att sköta? Jo, såsom chefen för statens jernvägar påpekade vid 1900 års riksdag: »de få vikariera för tjänstemän, sköta telegraf o. s. v.; de användas såsom biljettförsäljare, få tjänstgöra som biträden vid uppbörd, mottaga betalning, uträkna godslistor o. s. v.» Och detta är icke göromål, som de blott tillfälligtvis godvilligt åtaga sig, utan såsom vice ordföranden i statsutskottet under debatten förra året yttrade: »kontorsbiträdet utför göromål, som åligga ett sådant och icke några andra». Med andra ord: kontorsbiträdet *måste* liksom stationsskrifvaren vara fullt hemma i stationsföreståndarens göromål för att vid behof kortare eller längre tider kunna vikariera för honom, och denna vikariering förlägges ofta till den tid på dygnet, då uppmärksamheten på tjänstens kraf af naturliga orsaker lättast slappas, nemligen natten. Dertill är att märka, att deras tjänstgöring sker ej under någon annan persons ledning och tillsyn, utan är hvar och en af dem sjelf *ansvarig* för sin förrättning. Så t. ex. är kontorsbiträdet personligen ansvarig för dels allmänhetens säkerhet till lif och gods, dels för att taxering och uppbörd blir riktig o. s. v. Nu frågas: är det staten värdigt att hålla dessa betjente, af hvilka man utkräfver så magtpåliggande och ansvarsfulla sysslor, nere på en så oproportionerligt låg aflöningsnivå? Är det rimligt att aflöna kontorsbiträdena så dåligt, medan stationsskrifvaren, som har ungefär enahanda göromål, börjar med ett arfvode af 1,080 kronor och når upp ända till 2,100 kronor?

Man har dessutom ytterligare försämrat kontorsbiträdenas ställning derigenom, att man för dem afklippt möjligheten till befordran till tjänstemän, då från och med 1898 studentexamen blef föreskrifven som vilkor för uppflyttning i tjänstemannaklassen. Det är i sanning ett styfmoderligt sätt att behandla dessa betjente, hvilka dock till stor del utgöras af elitkåren af jernvägsbetjente, ty till denna klass »befordras» de mest kunniga och dugliga af öfriga betjentklasser.

Hufvudskälet för afslag å våra motioner förra året skulle vara det att, derest man företog den af oss föreslagna jemkningen i kontorsbiträdenas lönevilkor, så stördes harmonien i 1897 års aflöningsreglemente; rättvisan kräde då jemkningar utefter hela linien. Härpå svara vi: det var just vid uppgörandet af nämnda aflöningsreglemente, som rättvisa icke gjordes åt kontorsbiträdena, såsom också påpekades af jernvägsmän i reservation till löneregleringskomiténs betänkanden; och det kan då omöjligen vara en orättvisa mot öfriga jernvägsbetjente att godtgöra den orätt, som då vederfors just denna kår.

En lönereglering är ett så pass vidlyftigt och inveckladt arbete, att

det skulle vara märkvärdigt, om en sådan från början blefve så fullkomlig, att intet i densamma vore att rätta. Också är det för ingen del ovanligt, att jemkningar och rättelser sedermera af Riksdagen göras i en gång fastslagna aflöningsreglementen. Senast var detta fallet förra riksdagen, då på regeringens förslag manlig kontorsskrifvare vid jernvägsstyrelsen i Stockholm erhöll förhöjdt maximiarfvode.

På grund af det anförda, få vi ånyo vördsamt hemställa:

att Riksdagen måtte fastställa det årliga arfvodet för kontorsbiträden vid statens jernvägar till lägst 840 kronor och högst 1,500 kr., och få vi tillika vördsamt anhålla,

att statsutskottet, i händelse af bifall till förestående förslag, täcktes jemka de qvinliga kontorsbiträdenas årliga arfvoden efter samma proportion till de manliga biträdenas årsarfvoden, som hittills varit gällande.

Stockholm den 27 januari 1902.

J. Persson
i Arboga.

John Olsson.

I motionens syfte instämma:

C. J. Hammarström.

J. Bromée.

Joh. Nydal.

S. H. Kvarnzelius.

Jakob Pettersson.

David Bergström.

Aug. Bystedt.

E. G. Åkerlind.

J. G. Spangenberg.

G. Lindgren.

Gust. Österberg.

Islingby.

A. Hedén.

Fridtjuv Berg.